

ИВАН ВАСИЛЕВСКИ

КУЌА НА СВЕЗДИТЕ

Скопје, 1994

*На жена ми Смиља
затоа што ме врати во времето,
и на моите деца
за да не го забораваат
тоа време*

ПРЕВЕДЕНА

ПИРИН

Од Преведена ги гледам
врвовите на Пирин
Тој убавец што ги надвишува
заблудите на векот

Од Преведена ги гледам
снеговите на Пирин
Тој блесок што ги заслепува
очите на светот

Од Преведена ги гледам
маглите на Пирин
Тоа мажиште што и птиците
ги замекедончува во песната

До Преведена татонат
громовите на Пирин
Тој стожер што ја потпира
историјава, боже, проклетијава

На Преведена вечераат
боговите на Пирин
Тој меѓник што ја омеѓува
светлината, боже, македонштината

Од Преведена
го довикувам Пиринот
Ој Пирине, како бадна погача
ни е распарчена синијава,
боже, Македонијава

Ој Пирине, Пириниште
Дај еднаш да се распириниме,
да се запириниме

Оти секогаш сме страдале
од водачи и од кодоши
И од лоши богови
И секогаш сме ги имале отповеќе

Ој Пирине, Пиринијо,
до кога еденздруг ќе се душманиме

ПРЕВЕДÈНА

Над твојот мир очите ми минат
по килими исткаени од мечти
И секој здив од прелеста чинам
душата од грев ми ја лечи

Над твојот мир мислата ми лета
во небеса, како божја гламна
И вчас дивината питомо цвета
и сиот раскош забрефтува пламнат

Над твојот мир душата ми ези,
како привид во маглата под ридот
Длабоко во шумата прскаат ѕвезди
и искрат до кај што ми допира видот

Над твојот мир зборот ми прелетува
како миг на зенитот, како магновение
Природата набрекнува. Распролетува
Боже, рајот ли е ова, или привидение

СЛАНА

Слана ги попари
овошките на Преведена
што толку ревносно ги садев
во ровкиот камен на ридот

Сè опусте
Сè опусте во шумата
Чиниш градушка протатнела
Чиниш зима како стара орлица
се спуштила над Преведена

Слана ги попари
филизите на мојата душа
Ластар по ластар вене
Цут по цут капе
Чемрее времето

Сè подалеку е пролетта
од водите на сонот,
а сè посилно клика

Опустеа мечтите,
како гром да ги трештил,
како да ги изгорела чума

ЈАСИКА

Меѓу толку дрвја во шумата
една млада јасика
среде пролет остарела
како жолтица да го собрала
сето земно злато

И мојата душа овена
како младата јасика
Меѓу илјадници души
лебди како гламна
над болеста на векот,
како мисла побелена во сонот

Јасико,
сестра да ми беше
не ќе бевме толку слични

МЕЛАНХОЛИЈА

Душата ми тоне во длабока магла

Санта по санта
се топи веков, се тенчи
Мракот бодина в гради
Меланхолија во нас се вдомила

Снегови растат над црквите,
темнини над ѕвездите
Сета омразија на времето
се вовлекла во куќите

Во телото молк ми самува
Не можам да го отклучам мракот
ниту со калаузот на зборот
Меланхолија се вцарила во сонот

Сред врели пустини
на мојата душа % студи
Тишината најжестоко ми суди

Меланхолија се впанцила
над покривот на светот

ТАГА

Ме окова оловна тага,
тешка како пирамида
Што и да посеам –
тага израснува во градините
А душата ми лебди над празнини

Разорна тага царува со векот,
пространа како темнина
Тага се зажилила во бавчите
Над ѕвездите густа тага молчи
како шума врз мракот на совеста

И времето како во панцирен кафез
во тага е затворено
Црнила паднале над изворите
и цркви чадат сред душите
Како синцир тага
се обесила над реките

Страв ми е да мечтаам
оти ме расколи жестока тага

ТАПИЈА

Ми рече: Чуј, еве ти ја земјава
Сè што ќе изодиш од изгрев до умирачка:
нивјето, лозјата, ливаѓето,
бавчите, изворите, светлините
Земи сè, заорај си го своето,
оти утре кој знае што ќе биде
Може ќе лебдиме во друга димензија
Тоа ти е од мене тапија

И кинисав меѓите да си измерам
А измерив од петицитете до тилот
И колку што ми се широки рамењата,
олку е моето богатство, азното

Ме лажеш ли, господе,
дека зборот ми е вечен,
а сонот бесконечен?

Векот ми опусте од црнила
Со тапија

МЛАДОСТА НИШТО НЕ ЈА ЗАМЕНУВА

Кога господ ги прашуваше луѓето –
кој што сака да има,
едни велеа:
Боже, дај ни незнајни богатства
Ако дажба ни делиш –
злато нека биде
до кај што ни гледаат очите

Други сакаа:
Господи, дај ни неодминлива слава
оти ние сме родени
за други векови и времиња
Нам иднината ни е судбина

Трети велеа:
Боже, дај ни ум и мудрост -
да го надвишиме
твоето знаење и траење

А едни бога го прекорија:
Младоста, младоста господи
ништо не ја заменува

АЈДЕ ЗДРАВИ ДА УМРЕМЕ

Ајде да собираме шумски јаготки,
малини, трненки, капини
Ајде да береме вкусни горници,
дренки, глогинки, шипинки

Ајде да се раштракаме како пчели
по црвените падини на сонот
Ајде да кинеме мајчина душичка,
своника, ригано, ајдучка трева

Ајде да береме вргањи, лисичарки,
смрчки, гулапки, сончарки, буковки
Ајде да собираме желади,
ореви, бадеми, лешки

Ајде да ја лекуваме омразата, оти сè
повеќе празнини откривам во душата
Како погор се шири болеста
што еденздруг нè отуѓува

Ајде да ја истераме суетата
од нашето полудено време
Таа нè зарази со горчини
до кај што не допрела ни љубовта
Ајде здрави да умреме

КУКА НА СВЕЗДИТЕ

НОВА ЕВРИДИКА

Со ѕвезди стихот го палам, тој тебе те вика
И ангели сред адот врз душата ми пасат
Стани од најтемните подземја Евридика
Пред да се свртам твоите флоти ќе вјасаат
Со ѕвезди стихот го палам, тој тебе те вика

Во дворец од вселени спиеш ко божја слика
Пештери плачат пред моќното лице на денот
Се вкочив во векот лажен да не свртам лика
та да не се скамени пак твоето лице блажено
Во дворец од вселени спиеш ко божја слика

Врз челото ти ираснале градини од иглика
Те исполнува времето како чедно виме
На знамето од мракот, о Нова Евридика,
навезов метафори без потекло и без име
Врз челото ти ираснале градини од иглика

На работ од свеста ми луда закана срика
и наместо мене се сврте мојата тага
Ме допре звук од здивот твој, Евридика,
и тргна ти по мене мудра, убава, млада
На работ од свеста ми луда закана срика

Копно ни е денот. Кон него рајското нè вика
и сводот златен што принцот на зорите го чека
Ние сме на чекор до вечноста моја Евридика
до која ќе допловиме низ свездена река
Копно ни е денот. Кон него рајското нè вика

КАКО ОФЕЛИЈА

Рајот е празен. Ти спиеш во злато
како Офелија во свездена сказна
Те чуваат крилја од сончево јато,
а свеста ти далечни звуци ја дразнат
Рајот е празен. Ти спиеш во злато

И бог да го допреш ќе го овремениш
и злото што тука симетрично кружи
Те гледам вјасаш над бисерен зенит
како Офелија заспана сред ружи
И бог да го допреш ќе го овремениш

Сонуваш птици те носат над рајот
Душата ти цвета во небесна вазна
Ти влегуваш горда во храмот на сјајот
како Офелија во светлина празна
Сонуваш птици те носат над рајот

Ти свезди сееш во вечноста бела
На твоите дланки горат метафори
и в пожар вселената пламнува цела
Како Офелија со кандила в зори
Ти свезди сееш во вечноста бела

Рајот е празен. Ти спиеш во злато
како Офелија во свездена сказна

Те чуваат крилја од сончево јато,
а свеста ти далечни звуци ја дразнат
Рајот е празен. Ти спиеш во злато

КУЌАТА МИ ПАДНА

Куќата ми падна. Немам веќе стреа
Врз темелот срушен сал духот ми бдее
Ништо не ми остана. Ја имах само неа
Душата ми црна како гламна тлее
Куќата ми падна. Немам веќе стреа

Куќата ми беше галаксија од цвеќе
Дом слеан во блесок од сончеви очи,
простран и топол, и бескрајно среќен
Во неа наоѓав и спокојство и почин
Куќата ми беше галаксија од цвеќе

Си изградив куќа од безмерна радост
со врати и прозорци кон рајот итајќи
Беше она градба на нашата младост
со шарени одаи и чардак од бајки
Си изградив куќа од безмерна радост

Огништето згасна. Куќата ми падна
А колку % се радував и всоне и буден
Сега е пушта, разурната и ладна
Нема да ја преболам на веков суден
Огништето згасна. Куќата ми падна

АКО СЕ ВРАТАМ

Ако се вратам светот ќе стане метафора
И веков ќе ме праша: каде ти е гробот,
а каде иднината кога немаш име? Мора
да сум заразен од тагата на робот

Ако се вратам времето ќе бара причеста
Спиј болна душо во шума од медузи
штом бескрајот самува во коработ на свеста
Патот мој е затрупан со трње и музи

Ако се вратам тишината ќе ме сонува
во замокот каде што вечноста мине
и каде што слободата се озаконува

Ако се вратам ќе ме залечи вистината
и векот ќе ме праша: кога немаш име
каде ти е гробот, а каде иднината?

ЗАПИС НА СВЕТИ ЛЕОНТИЈ

Војниците плачеа без очи
Водачот плачеше со едно око

Тој барем можеше да си го види
другото погребано на дланка
и да се ослеподостои како елемаг

Да пееме, рече водачот
Песната го размоќува поразот

Оваа земја ја гледаме и слепи,
ја сакаме и мртви

Во оваа земја слободата
залебува молњи на гумната

Меѓу ослепени черепи
историја откопавме,
расчепкавме клевети и предавства

Да пееме, рече водачот
Очите не се конечен пораз

Насизуст ќе го научиме патот
И без очи ќе имаме светлина

И слепи ќе го отнеме мракот
И ќе посегаме по убавина

Водачот пееше со едно око
Војниците пееја без очи

КУЌА НА СВЕЗДИТЕ

Татко, не можам да те гледам тажен
оти куќа не ми направи
Не можам пат да најдам
низ оваа самотија
Заточен сум во празнини
како гемија сред вечни води

Татко, знаеш ли колку се намачив
да сосидам куќа на свездите,
а челадта не си ја задомив
Тула по тула – кула за талкање
Камен по камен – темел за гробница
До што е пиле ќе свие гнездо
под мојата стреа
Во мојата куќа пладнуваат свездите
и птиците клукаат светлини

Татко, на оние што ми го заклаа времето
и од злоба не се излечија,
речи им да не ми ги гибаат свездите,
оти тие ми се дом за почивка,
сон од темна галаксија
А кога и ние ќе станеме свезди –
празници ќе осамнат
на нашите прозорци

Татко, помоли се за мене –
господ да не ме осами
И спаси ме од видовитост
Оти веќе не знам што сонувам,
а што е јаве во куќата на ѕвездите
Ако сонувам – никогаш од сонот
да не се разбудам,
ако е јаве – никогаш да не заспијам

О татко, сам сум без бога,
а уште посамен со него

ЉУБОМОРА

Од памтивек светот го глода љубомора
Го вкештува грозна мора. Грозомора
Под сачот вжештен и невини души горат
Размоќена коленичи моќта од љубомора

Како сврдел под свеста длаби љубомора
Шикнува бесно - божем крвоблик в зора
Во разумот, подмолно татони темна мора
Векот тананика, го смождува љубомора

Господ ги разнебити и Содома и Гомора
Ни првата да е прва, ниту втората втора
Колку ли уште зла и злопатила ќе сторат
кутрите смртници од злоба и љубомора

БОЖЕ ЗОШТО МЕ ОСТАВИ САМ

Лежам во бездна кај што смола врне
Сверови од адот ми локаат рани
Денот на светот ко катран црн е
О Ели, Ели лама савахтани?

Врз мене су рушат бели олтари,
манастири, и цркви, и камбани
По умот клукаат орлишта стари
О Ели, Ели лама савахтани?

Во мракот тоне светлината бела
Небото е црно и ѕвездите врани
Чинам се урива вселената цела
О Ели, Ели лама савахтани?

На плеќи ми лежи сиот универзум
Очи во очи со господа сме сами
Осамен тој е, а и јас сам сум
О Ели, Ели лама савахтани?

МЕ ВИКА

Ме вика. Ете ја, тропа на прозорци и врати
Гребе по стаклата, в соба ќе ми влезе
Поцрна од ѓаволот, зар ѓаволот ја пратил?
Или господ ноќеска во адот ќе слезе?
Ме вика. Ете ја, тропа на прозорци и врати

Ме вика. По сидовите лази, по таванот оди
Оклештила заби. Нокти ми зарива во очи
Ме дави. На дното од мрачилото ме води
Самоќ се отимам, но не ми дава почин
Ме вика. По сидовите лази, по таванот оди

Ме вика. Гласот на 'рѓосан метал % личи
Во канците нејзини и векот не бил вечен
Душата ми солзи, ко пес на цибрина квичи
Крвта ми смрзнува, времето повеќе не тече
Ме вика. Гласот на 'рѓосан метал % личи

Ме вика. Црна, а на бела кобила јава
Ми влегува в постела. Ни молчи, ни збори
Папсувам. Во skutот нејзин мојата глава
О боже, се ладам ли? Ќе умрам ли взори?
Ме вика. Црна, а на бела кобила јава

Ме вика. Мемлив, молкот гробен ме влече
Умот ми гасне, о страшна одмаздо на рајот

И слушнав, како во сон строго ми рече:
Почетокот заврши, сега почнува крајот
Ме вика. Мемлив, молкот гробен ме влече

ТРАКТАТ ЗА ПАРИТЕ

Парите се, душо, отепувачка, закопувачка
Лажни ветувања, празни верувања
Гадости и пцости, валкани гости

Парите се, мила, опасна играчка, умирачка
На душата јанси, слобода во канци
Лошотилаци, стрвотилаци, срамотилаци

Парите се, драга, расипувачка, омразувачка
На срцето крпешки, на образот лепешки
Погани алишта, живи калишта

Парите се, среќо, ослепувачка, уништувачка
Губилиште на честа, мачилиште на совеста
На свеста црнилиште, на порокот светилиште

Парите се црна крвоплувачка, соблазнувачка
Озлобија во злодобија, злокобија
Парите се душо сè
Само љубов не
Само љубов не

ТРАКТАТ ЗА ЖЕНИТЕ

Најпрво ми рече:
Жените се како парите
Ако не знаеш да ги чуваш –
Лесно ќе ги изгубиш

И ми рече:
Жените се како сонце
Колку повеќе ги гледаш –
толку повеќе ослепуваш

И уште ми рече:
жените се како оков
Сè додека си со нив,
сè дотогаш си заточеник

И последно ми рече:
Жените се како вино
од кое и најсилните
тешко ќе се отрезнат

А, паметиш, ти реков:
Жените се кругови –
Концентрични, егоцентрични,
полицентрични
Колку повеќе си во нив,
толку поспоро умираш

ТРАКТАТ ЗА ЖИВОТОТ

Животот бил привидение, прозирна лага
Животот бил нужник, невидена завалија
Животот бил семоќен мрак, разорна тага
Животот бил бездна, пеколна провалија

Животот бил трчаница, душевна кланица
Животот бил подмолен, изгубени сништа
Животот бил лутање од станица до станица
Животот бил калиште, црвоточни буништа

Животот бил крастава рана, смрад од мрши
Животот бил превртлив, во вреќа рогови
Животот бил лудница, крик на болни души
Животот бил гробница на изумрени богови

ПОСЛАНИЈА

ПОСЛАНИЕ ДО ГЛУВИТЕ

Вам ви ги одлостувам тишините
и ви го отворам гробот во ушите
Дивјаци гоните во мракот на душите,
а спокојот ве лула во далечините

Ви сидам царство во џунгла од звуци
и тивки ве заразувам со полифонија
Дамарите на вселената се во агонија
и хаосот лумпува во празните олуци

Послушајте ги минатото и иднините
Оти сидот на времето ќе го срушите
Но внимавајте пак да не оглушите
од преголемата жал за тишините

ПОСЛАНИЕ ДО НЕМИТЕ

Вам зборот ви го одјазлувам како река
да го поплави зенитот, сончевото трло
Ридишта повеќе не ќе ви растат в грло
и словото ви нема за благослов да чека

Говор ви завештувам, да се назборувате
Вавилон до небесата да го воздигнувате
На зборот манастири да му подигнувате
и векутума века да го размножувате

Но ако ви биде тесен на буквите дворот
И ако писмото ви кружи во иста слика
Тогаш исковајте за јазикот нова азбука
И нова галактика за говорот и за зборот

ПОСЛАНИЕ ДО СЛЕПИТЕ

Вам ви ги отклучувам очите болни
И од мракот ви го разлачувам видот
Црни бунари ќе истечат од сидот
на плачот за да проблеснат молњи

Наместо мрак по свеста да ви ползи –
светлини ќе впрегнам во вашите зеници
Од прстите ќе ви се ронат деници
и ѕвезди ќе капат кај што капеле солзи

Коњите ви се бесни, а златни чезите
Со нив ќе стасате на работ од сјајот
Но не барајте го пак клучот од рајот
да не ислезе мракот од ковчезите

ПОСЛАНИЕ ДО БОЛНИТЕ

Вас од подли црвоточини ве лекувам
и немоќта нема веќе весла да ви крши
Од смрад ви ги подигам гнилите мрши
и во руба од билки ве преслекувам

Лепрозни чистам и отпуштам фатени
Затворам рани, залечувам стресови
Исцелувам красти, истерувам бесови
Ве враќам пак од кај што сте вратени

Само не знам колку вечен и тој лек е
И нема ли пак болеста да ве испосни,
ако додека сте здрави и крепосни -
од здравје не барате нешто повеќе

ПОСЛАНИЕ ДО ЛУДИТЕ

Вам ви ги истерувам демоните од умот
и душеите ви ги чистам од зли духови –
со кроткост да го скротите универзумот
и за навек да устроите нови родослови

Блажени ќе сте ако ги освоите ѕвездите,
а не кон нив со прстите да покажувате
Само вие на ласо од громови ќе ездите
и сонот на молњите ќе го натсонувате

Ќе ви пратам благослов да не лудувате
и ќе ви ја одземам круната на лудите
Но нема белки премногу да ликувате -
и од аздисаност повторно да излудите

ПОСЛАНИЕ ДО ГЛАДНИТЕ

Вам гладот ви го подјазлувам со жегови
и на гумната ви оставам полни воденици,
а во амбарите погачи – печени 'рженици,
на векот гладни да се наситите од лебови

Ви оставам бремени житници на дланки,
та испостени веќе челадта да не ја доите
и залаците во празни усти да не ги броите
Ќе капе мед и медовина од сувите гранки

и глувите пустини ќе се оплодат од сетви
И погорливи ниви ќе затруднат од жетви
Но иако сити, пак гладни ќе сонувате –
на гладните нема никогаш да им верувате

ПОСЛАДНИЕ ДО БЕДНИТЕ

Вас ве развенчувам од сиромаштија -
да не би аргатувале под туѓи чардаци
И ви ја отпостувам сета немаштија:
да точите вино од позлатени бардаци,

да сркате нектар од полни месечини
и рожби да закитите во руби свилени
По вашите камени патеки и далечини
ќе спростирам цветожитни килими,

а на софрите ви - суканици и лебови
Одаите ви шарени - до небеса полни
Но ако пак зјапате во туѓите џебови –
и од плипот не ќе бидете задоволни

ПОСЛАНИЕ ДО НЕСРЕЌНИТЕ

Вас несреќни ве посипувам со среќа –
ниту бог да не може пак да ве отсреќи
Како накот ве збирам во врзана вреќа
и ве фрлам да едрите по свездени реки

Во темни ковчези запечатени со смола
среќата ви плови кон диво крајбрежје
Ве нишаат бурите на судбината гола –
до третата вечер и третото премрежје:

наречниците да ви пресудат губилиште
Но може ќе ве повијат со златеста рака
и самоти родени ќе ве фрлат на буниште,
ама со божји благолов, среќа и нафака

ПОСЛАНИЕ ДО ПРОКЛЕТИТЕ

Вас ве отколнувам од клето проклетство
Да не ве проколнат ближни и налетници
Ве ослободувам од клетви и клетници –
и ви оставам завештание во наследство:

да не ве дебнат анатемници од покривите
и векутума крвта проклета да ви се смири
Да градите задужбини, цркви и манастири
Фрески и икони да откопувате сред нивите

Да ги одјармите четирите страни на светот
и на анатемите да им ја залостите вратата
Но нека ви биде арам сè клето и проклето
доколку пак се свртите кон проклетствата

ПОСЛАНИЕ ДО НЕВЕРНИТЕ

Вас ве покрстувам на праг од ископини –
да не сте неверници и кон верата циции
Ќе ви ја вратам довербата од гилотини,
а влогот кон потомствата од инквизиции

Не најдовте ништо во што ќе верувате:
празни ви се очите, раштркани душите
Во неверата чардаци и цркви спалувате,
конаци и градови, и манастири рушите

Незнабожци, скепсата ви чука в жилите
и неверства што во душите ви се сверат
И ако со безверие ги заразите најмилиите
- од верата и чедата ќе ви ги одневерат

ПОСЛАНИЕ ДО МУДРИТЕ

Вам векот на мудроста ви го одлостувам
и со ретка мудрост ви ја окадувам свеста
Атлантиди откривам во загадочни места
и тајни распретувам низ вселената глува

На сончев забел ви го заблеснувам умот,
а духот ви го лечам од густи искушенија
Жедни крда од срни ви пасат по разумот
и заумни птици колват нови откровенија

Но сезналци, да не ве фати сезнајоманија
и да не би се возгорделе од троа знаења
Оти секогаш над сите тајни и сознанија
ќе има уште, и уште загатки и незнаења

ПОСЛАНИЕ ДО МРТВИТЕ

Вас ве кревам од сенката на моштите
и од оковот на сонот ве воскреснувам
Да не сте само костури меѓу коските
и спокојот да не би ве отпрелестувал

Ви оставам црни векови на распетија
и новородени галаксии за поклонение
Во огништата ви обраснале столетија,
чекајќи со милениуми на воскресение

Но ако вечноста е здодевна тиранија
и ако сал животот земен ви е доста –
нема белки да ве заблудат очајанија
за бегство од синцирите на вечноста